

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Pierwszy Prezes SN Zbigniew Kapiński

w sprawie **A. Ł.**
ukaranej z art. 94 § 1 k.w.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w.
w dniu 30 czerwca 2026 r.,
kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Żarach
z dnia 2 lipca 2024 r., sygn. akt II W 312/24

**uchyla zaskarżony wyrok w całości i uniewinnia A. Ł. od
zarzucanego jej wykroczenia, a kosztami postępowania obciąża
Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Żarach, wyrokiem nakazowym z dnia 2 lipca 2024 r. w sprawie o sygn. akt II W 312/24, uznał obwinioną A. Ł. za winną tego, że w dniu 5 lutego 2024 r. o godzinie 23.10 w ciągu drogi publicznej [...] w miejscowości S.

prowadziła pojazd mechaniczny marki V. o numerze rejestracyjnym [...] nie mając do tego uprawnienia, tj. o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w., za które wymierzył jej karę grzywny w kwocie 2500 zł, a na podstawie art. 94 § 3 k.w. orzekł wobec obwinionej zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 6 miesięcy. Ponadto obciążył obwinioną zryczałtowanymi wydatkami postępowania w kwocie 70 zł oraz zasądził opłatę w kwocie 250 zł.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony i stał się on prawomocny z dniem 19 września 2024 r.

Kasację od tego wyroku na korzyść obwinionej wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 93 § 2 k.p.w., polegające na przyjęciu, że wina i okoliczności czynu przypisanego obwinionej w zakresie znamion wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. nie budzą wątpliwości i w konsekwencji wydanie wyroku nakazowego, podczas gdy dowody dołączone do wniosku o ukaranie i podlegające uznaniu za ujawnione przeczą tezie zarzutu objętego tym wnioskiem, jakoby A. Ł. w dniu 5 lutego 2024 r. nie posiadała uprawnień do kierowania pojazdami po drodze publicznej, co w konsekwencji powinno skutkować skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie i wyjaśnieniem wszystkich istotnych dla merytorycznego rozstrzygnięcia okoliczności.

W oparciu o powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Żarach w całości i uniewinnienie A. Ł. od popełnienia wykroczenia przypisanego jej zaskarżonym wyrokiem nakazowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym i jako taka podlegała uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w. Nie ulega bowiem wątpliwości, że zaskarżony kasacją Rzecznika Praw Obywatelskich wyrok Sądu Rejonowego w Żarach zapadł z rażącą obrazą przepisów prawa procesowego, tj. art. 93 § 2 k.p.w.

Przepis art. 93 § 2 k.p.w. przewiduje, iż orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić tylko wówczas, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Brak owych wątpliwości oznacza, że nie ma ich zarówno odnośnie do sprawstwa danego czynu, jak i winy obwinionego, z

uwzględnieniem zarówno jego wyjaśnień, jak i innych dowodów przeprowadzonych w toku czynności wyjaśniających. Postępowanie nakazowe jest instytucją prawa procesowego, której stosowanie zastrzeżono do najbardziej oczywistych przypadków, gdzie materiał dowodowy istniejący w aktach sprawy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych istotnych wątpliwości, co do winy i okoliczności popełnienia zarzucanego czynu (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z: 4 listopada 2014 r., III KK 143/14; 14 grudnia 2016 r., III KK 452/16; 12 lipca 2017 r., III KK 274/17).

W tej sprawie wyrokiem nakazowym A. Ł. została ukarana za wykroczenie polegające na prowadzeniu pojazdu bez posiadanych uprawnień, tj. art. 94 § 1 k.w. Sąd Rejonowy uznał bowiem, że okoliczności czynu oraz wina nie budzą wątpliwości. W realiach faktycznych i prawnych przedmiotowej sprawy orzekanie w trybie postępowania nakazowego było jednak niedopuszczalne. Już bowiem wstępna weryfikacja akt czynności wyjaśniających, w szczególności notatki urzędowej sporządzonej w dniu 5 lutego 2024 r. przez sierż. K. N., utwierdza w przekonaniu, że w sprawie ujawniły się okoliczności, których wyjaśnienie wymagało skierowania sprawy na rozprawę, przeprowadzenia przez sąd postępowania dowodowego oraz uzyskania kompletnego materiału dowodowego, na podstawie którego możliwa byłaby właściwa ocena w zakresie odpowiedzialności obwinionej za zarzucane jej wykroczenie. Otóż wskazana notatka urzędowa – stanowiąca zresztą jedyne źródło wiedzy o okolicznościach sprawy - zawierała informację o tym, że kierującej zatrzymano prawo jazdy w związku ze zdarzeniem, które nastąpiło w dniu 15 lipca 2022 r., a polegającym na przekroczeniu prędkości o więcej niż 50 km/h (potwierdzona informacją o naruszeniach wpisanych do ewidencji kierujących pojazdami silnikowymi lub motorowerem naruszających przepisy ruchu drogowego z dnia 27 maja 2024 r., k. 11). Jednocześnie w notatce tej zawarto treść oświadczenia kierującej, że *„od tamtego czasu nie miała czasu na pójście do wydziału komunikacji celem dopełnienia formalności związanych z odblokowaniem prawa jazdy”*. Nie ulega zatem wątpliwości, że już sama ta okoliczność potwierdziła, że w sprawie nie zmaterializowały się podstawy do zastosowania instytucji prawa procesowego jaką jest możliwość orzekania w postępowaniu nakazowym.

Skarżący słusznie zauważył, że materiał postępowania wyjaśniającego

pozwolił na wyprowadzenie wniosku, że obwinionej w dniu 15 lipca 2022 r. zatrzymano prawo jazdy za przekroczenie prędkości o ponad 50 km/h - na okres trzech miesięcy - stosownie do brzmienia art. 102 ust. 1c w zw. z art. 102 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami. Ustalenie to potwierdza załączone do akt sprawy (już po wydaniu wyroku nakazowego) pismo Inspektora w Referacie ds. Rejestracji Pojazdów i Praw Jazdy Wydziału Komunikacji, Transportu i Dróg w Starostwie Powiatowym w Żarach z dnia 23 grudnia 2025 r., z treści którego wynika, że decyzją Starosty z dnia 5 sierpnia 2022 r., nr [...], na podstawie art. 102 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz.U. z 2023 r., poz. 622 ze zm.), zatrzymano A. Ł. prawo jazdy w związku z przekroczeniem przez nią prędkości o więcej niż 50 km/h w obszarze zabudowanym na okres 3 miesięcy, tj. od dnia 15 lipca 2022 r. do dnia 15 października 2022 r. włącznie (k. 56).

Zgodzić się należy z przedstawionym również przez skarżącego stanowiskiem Sądu Najwyższego, że *„przez brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 k.w. należy rozumieć zarówno sytuację, gdy dana osoba w ogóle nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii w sposób wskazany w przepisach ustawy - Prawo o ruchu drogowym, utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień lub posiadając de facto takie uprawnienia nie może w danej chwili ich realizować i z nich korzystać z uwagi np. na ich czasowe "zawieszenie", nie powodujące jednak ich definitywnej utraty”* (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2019 r., IV KK 59/19). Ponadto zgodnie z wyrażanym na gruncie orzecznictwa sądownoadministracyjnego poglądem, wyłącznie okres faktycznego pozbawienia prawa jazdy wynikający wprost z określonych tytułów prawnych jak wyrok, postanowienie czy decyzja administracyjna przesądza o terminie pozbawienia prawa jazdy, a nie czas, w jakim w rzeczywistości osoba pozostawała bez prawa jazdy. *„Koniecznym jest więc wyraźne rozróżnienie wskazanych powyżej okresów, tj. okresu pozbawienia prawa jazdy określonego w konkretnym tytule prawnym (np. decyzji administracyjnej) oraz okresu przez jaki dana osoba rzeczywiście pozostaje bez prawa jazdy (tj. od momentu faktycznego zatrzymania prawa jazdy do momentu jego zwrotu). [...] Zauważyć należy jednocześnie, że okres ten [gdy osoba pozostaje rzeczywiście bez prawa jazdy – dopisek SN], zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego, jest co do zasady*

dłuższy, niż stwierdzony tytułem prawnym okres pozbawienia prawa jazdy i nie pokrywa się z nim, a wynika to chociażby z konieczności dopełnienia przez stronę stosownych formalności takich jak np. złożenie wniosku o zwrot prawa jazdy, co do którego ustawodawca nie określił nawet terminu jego złożenia. Nie ma zatem podstaw prawnych aby dany okres uwzględniać obok okresu zatrzymania prawa jazdy stwierdzonego stosownym tytułem prawnym i tym samym de facto go wydłużać [...] W związku z powyższym nie może ulegać wątpliwości, że zgodnie z wolą racjonalnego ustawodawcy okres zatrzymania prawa jazdy, istotny dla możliwości prawidłowego stosowania art. 102 ust. 2 i art. 49 ust. 1 pkt 3 lit. b KierujPojU, powinien mieć oparcie w decyzji administracyjnej, wyroku czy postanowieniu” (zob. wyroki: NSA z 24 października 2012 r. sygn. akt I OSK 24/12; WSA w Gdańsku z 19 października 2017 r. sygn. akt III SAB/Gd 38/17; WSA w Krakowie z 12 czerwca 2024 r., III SA/Kr 598/24).

Dodatkowo zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak również Naczelnego Sądu Administracyjnego, przez pojęcie „pozbawienia prawa jazdy” użyte w art. 94 § 1 k.w. rozumieć należy kategorie prawne przewidziane w kodeksach karnym i wykroczeń oraz w ustawie prawo o ruchu drogowym, a nie stany faktyczne, jak na przykład nieodebranie prawa jazdy od organu administracji (zob. np. wyroki NSA z: 28 listopada 1984 r., SA/Wr 566/84; 14 września 1984 r., III SA 501/84; wyroki SN z: 7 grudnia 2023 r., V KK 205/23; 22 lutego 2024 r., II KK 323/23).

W istocie więc tylko we wskazanym wyżej okresie, tj. od dnia 15 lipca 2022 r. do dnia 15 października 2022 r. A. Ł. nie posiadała uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi kategorii B. Natomiast po upływie tego okresu odzyskała je, bez konieczności spełnienia dodatkowych ustawowych warunków. Oznacza to zatem, że w dniu 5 lutego 2024 r., wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, posiadała ona stosowne uprawnienia, tyle, że nie wystąpiła ona o zwrot dokumentu potwierdzającego posiadanie tych uprawnień, co nie jest wystarczające dla przyjęcia wypełnienia znamion z art. 94 § 1 k.w.

Uwzględniając kasację Rzecznika Praw Obywatelskich, należało zatem uchylić wydany w sprawie wyrok nakazowy oraz - ze względu na oczywistą niesłuszność ukarania – podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w. - uniewinnić obwinioną od zarzucanego jej wykroczenia. Natomiast o kosztach

orzeczone na podstawie art. 119 § 2 pkt 1 k.p.s.w.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w wyroku.

[J.J.]

[r.g.]